

Politik eller Etik?

Finimondo

2013

Så teknik myrdede etik. For stående over for hvilket som helst problem undrer mennesker sig ikke over hvad som er *ret*, men hvad som *virker*. De undrer sig ikke længere over det, for i vores verden som i alle aspekter er domineret af teknik, tages det for givet at *det som virker er det som er ret*. Ideer bliver redskaber som ikke bedømmes på hvad de indebærer, men på hvordan de kan bruges, på deres funktionalitet, på deres effektivitet. Alt dette, som det allerede er blevet nævnt tidligere, er uden tvivl en af konsekvenserne af at teknik trænger ind i alle aspekter af vores liv. Men, man skal ikke tro at det er et fænomen som først har vist sig i de sidste par årtier hvor tilværelsen er blevet oversvømmet af computere og mobiler, plasmaskærme og 3D-film.

Hvad er politik andet end et teknisk syn på de handlinger som forandrer samfundsforholdene? Tror vi virkelig at den samme logik ikke anvendtes for længe siden? Tror vi virkelig at politikens byrde kun tynger den herskende klasse, mænd og kvinder som tørster efter magt, og ikke hvem som helst som er parat til at gå på kompromis med sin etik? For at genoverveje disse trøstende overbevisninger er det tilstrækkeligt at se tilbage på forskellen – begge i slutningen af 1800-tallet, i den anarkistiske bevægelse og i samme situation – mellem hvordan en hvis Errico Malatesta og en hvis Luigi Galleani opførte sig. Den første var den mest kendte fortaler for det anarkistiske parti, mens den anden var en livlig tilhænger af et informelt og autonomt anarki.

Under kampene for brød i 1898, som også medførte Bava Beccaris massakre i Milano, blev Malatesta anholdt i januar og stillet for retten i april sammen med flere andre kammerater. Ved denne lejlighed var hans forsvar, som det allerede havde været under retssager i Benevento i 1878 og i Rom i 1884 og som det senere skulle blive i Milano i 1921, meget forsigtigt, uprovokerende og med en tendens til at ville forklare hvad anarkister ”virkelig mener”, men også indrettet på at få en mildere dom for sig selv og sine medanklagede. Altså indledte han med at fastslå sin tillid til domstolens sans for retfærdighed, og fortsatte derefter med at modsætte sig anklagerne om at være ”anarkisternes leder”, om at stræbe efter familiens og samfundets ødelæggelse og om at have opildnet brødets oprør.

Angående det, eftersom oprøret allerede samtidigt som han talte – den 28. april 1898 – var ved at sprede sig til hele Italien, gjorde Malatesta det klart at under hans massemøder havde han tydeligt påpeget at ”det ikke er ved at plyndre en landsby eller stjæle en ovn som det sociale spørgsmål kan løses... brød er dyrt, ikke fordi borgmesteren er en skurk eller fordi Rudini

[daværende premierminister] er en forbryder, men på grund af et helt kompleks af sociale årsager som ikke kan løses på andre måder end ved at organisere masserne.”

Så, for at sætte sig selv i et endnu bedre og mere ophøjet lys, takkede han anklageren: “Anklageren gav mig en meget stor ære, en ære som om den havde været for alvor ville have været kompensation nok for de tre års fængsel som i vil give mig, han sagde at siden jeg kom til Ancona har der været færre mord og røverier og ikke flere bombninger. Men om det er sandt, sæt mig da bag tremmer, i sender mig i fængsel med en glorie af ære.”

Det var ikke bare dette som gav Malatesta hans “glorie af ære”. Han fortsatte med at forsvare anarkister mod anklagen om at ægge til had: “spørg de mødre som kom og takkede os når deres sønner blev anarkister og sluttede med at drikke og blev mere kærlige sønner og gode arbejdere.” Anarkister, hvilke fremragende mennesker! Hvor de end kommer frem bliver der færre røverier og angreb, de ustyrlige unge bliver ordentlige mennesker, lægger bånd på sine udsvævelser, ærer sin mor og far og går på arbejde! Måske overbeviste af disse ord besluttede dommerne sig. Dommen var ualmindeligt mild. Malatesta slap med syv måneders fængsel, allerede delvist afsonede. De andre anklagede fik seks måneder og en frikendtes.

Bare fire år inden, i Genova i 1894, var der en stor retssag mod Luigi Galleani, Eugenio Pellaco og 33 andre, med anklager om “kriminell sammensværgelse”. Anholdelserne fandt sted mellem december 1893 og januar 1894, og retssagen begyndte i maj i en meget anspændt atmosfære. Galleani, som ansås for at være bandens “leder” og forhørtes først, forklarede stolt at han var revolutionær anarkist, ikke troede på lovlige metoder og altid havde propageret for sine ideer. Som tidligere jurastuderende og derfor bekendt med retsforhandlingerne, og en dygtig offentlig taler, var Galleani i stand til at styre diskussionen og fremhæve sin anarkisme (“Jeg er her ikke for andet end for at forsvare min ide, en ide som har fået mig på anklagebænken som en forbryder, og har ikke meget tilovers for den dom som i bourgeois-dommere vil påtvinge mig og mine kammerater”), samtidigt som han gjorde nar af hovedvidnet, Genovas eks-borgmester, i en sådan grad at han flere gange blev tvunget til stilhed af den ledende dommer og den offentlige anklager. Til sidst, mødt med flertallige forsøg på at tvinge ham til stilhed, hævdede Galleani stemmen: “Jeg kan ikke undgå at konstatere at jeg forventede alt dette: jeg vidste at i jeres rolle som bourgeois-dommere kan i hverken gøre mere eller mindre af det i gør; jeg forventede at den offentlige anklager ville være bange for sandheden, at han ville forbyde mig at tale fordi han ved at jeg vil konkludere med at sige at her hvor jeg sidder, skulle han og dommerne have siddet, fordi det nuværende samfund fortjener at kaldes et forbrydersamfund, og i, bevidste om det eller ej, er en del af det.” Tilhørerskaren eksploderede i klapsalver og den ledende dommer ryddede salen.

Galleani, som forsvaredes af Pietro Gori, blev idømt tre års fængsel med en sjettedel af tiden i isolation, plus to års overvågning. Pellaco fik seksten måneder og de resterende fik mindre domme. Efter de tre år i fængslet blev Galleani sat i husarrest med maksimal straf: fem år.

Anderledes stil, anderledes konsekvenser.

Malatestas erklæring til retten virkede. Men var den ret? Galleanis var ret, men virkede den? Var Malatesta klog? Var Galleani dum? Var Malatesta en kujon? Var Galleani modig? Hverken det ene eller det andet. I bund og grund gjorde de begge det samme i retssalen som i resten af livet. Den første endte med at tilsidesætte sine ideer for øjeblikkets taktiske behov, præcis som en smart politiker ville have gjort. Den anden udtrykte frimodigt sine egne tanker, som dem som er immune mod politiske beregninger ville gøre. Politik eller etik?

Vi er sikre på at Errico Malatesta var tilfreds med resultatet. Men vi er også sikre på at Luigi Galleani ikke fortrød sine valg.

Det handler ikke om et strategisk valg, men et livsvalg.